

องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม

ดร.ชนเสฏฐ์ อัครกัญญ์ภูติส* และ ผศ.ดร.สุรางค์ บุญยะพงส์ไชย
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งเผชิญกับความท้าทายของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและท้าทายดังกล่าวได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจัดเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น อย่างยิ่งโดยต้องเป็นการศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ได้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักคิด แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ตนเอง สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จัก พึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาตนเองของคนให้มีคุณภาพ โดยมี จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและ ประสิทธิภาพขั้นพื้นฐานสามารถพัฒนาครอบครัวมีความปัญหาที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาตนเองและดำรงชีวิตในแนวที่เหมาะสมความต้องการของตนเอง และสังคม ประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาโดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 คือ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันใน การรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดการศึกษาให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและจัดให้มีกฎหมาย เกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการเมืองการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (พรกฤษฎีกา, 2563)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำนวน 175 คน
- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำนวน 123 คน ได้จากการเปิดตารางของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Mogan, 1970) และสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เรื่อง องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ผู้วิจัยติดตามและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายสถานศึกษา
- นำหนังสือแนะนำตัวพร้อมแบบสอบถามขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามผู้บริหารและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ที่เป็นตัวอย่างจำนวน 123 คน ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และมีบางแห่งส่งไปทางไปรษณีย์ และนอกจากนี้ยังมีบางแห่งที่เก็บข้อมูล ทางออนไลน์ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปสร้างฟอร์มใน Google drive จากนั้นส่งลิ้งค์ (Link) ไปขอ ความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อกรอกข้อมูลในระบบออนไลน์ให้ พร้อมขอวันที่สะดวกในการรับแบบสอบถาม
- ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามเวลาที่นัดหมาย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และส่ง หนังสือขอบคุณ ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากประชากร ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
- ข้อมูลองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม วิเคราะห์องค์ประกอบหลักด้วย Factor Analysis โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ตารางองค์ประกอบที่ 1

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A1	โรงเรียนมีการวางแผนงานก่อนดำเนินงานด้านต่าง ๆ	.863
A3	โรงเรียนกำหนดทิศทางที่ชัดเจนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ	.841
A5	โรงเรียนมีการกำหนดกรอบงานที่ชัดเจน	.831
A7	โรงเรียนกำหนดนโยบายที่ชัดเจน	.824
A8	ผู้บริหารให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	.821
A9	ผู้บริหารสามารถนำพาให้เป้าหมายที่ตั้งไว้ไปสู่ความสำเร็จ	.811
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		7.142
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		10.647

จากตารางองค์ประกอบที่ 1 อธิบายด้วยตัวแปรจำนวน 6 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปร ในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.863 - 0.811 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 7.142 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 10.647 เมื่อพิจารณาลักษณะตัวแปรผู้วิจัยเห็นสมควรตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า **ด้านการวางแผน กำหนดกรอบและทิศทาง**

ตารางองค์ประกอบที่ 2

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A22	หลักสูตรมีการพัฒนาทุกปีการศึกษา	.801
A24	มีการเปรียบเทียบหลักสูตรเพื่อพัฒนาหลักสูตร	.798
A26	หลักสูตรที่ใช้มีความเหมาะสมกับนักเรียน	.768
A28	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตร	.755
A29	ผู้บริหารมีความรู้ด้านการศึกษาหลักสูตร	.741
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		6.211
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		7.235

จากตารางพบว่า องค์ประกอบที่ 2 อธิบายด้วยตัวแปรจำนวน 5 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปร ในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.801 - 0.741 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 6.211 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 7.235 เมื่อพิจารณาลักษณะตัวแปรผู้วิจัยเห็นสมควรตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า **ด้านการพัฒนาหลักสูตร**

องค์ประกอบ 3

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A41	กระบวนการคัดเลือกบุคลากรมีคุณภาพ	0.708
A42	กระบวนการคัดเลือกบุคลากรมีความโปร่งใส	0.704
A44	การคัดเลือกบุคลากรตรงกับงานที่ขาดแคลน	0.698
A46	บุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน	0.678
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		5.741
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		8.364

จากตารางพบว่า องค์ประกอบที่ 3 อธิบายด้วยตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปร ในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.708 - 0.678 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 5.741 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 8.364 เมื่อพิจารณาลักษณะตัวแปรผู้วิจัยเห็นสมควรตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า **ด้านการคัดเลือกบุคลากร**

องค์ประกอบ 4

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A53	โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรได้อบรมเพื่อเพิ่มความรู้	0.662
A54	โรงเรียนมีนโยบายการนำความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาใช้	0.654
A56	โรงเรียนมุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น	0.644
A57	ผู้บริหารแนะนำข่าวสารการอบรมให้ความรู้ในแหล่งต่าง ๆ	0.633
A59	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน	0.631
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		4.321
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		8.674

จากตาราง พบว่า องค์ประกอบที่ 4 อธิบายด้วยตัวแปรจำนวน 5 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปร ในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.631 - 0.662 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 4.321 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 8.674 เมื่อพิจารณาลักษณะตัวแปรผู้วิจัยเห็นสมควรตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า **ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**

การอภิปรายผล

องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย ด้านการวางแผนกำหนดกรอบและทิศทาง ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการคัดเลือกบุคลากร ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี เนื่องจากสถานศึกษาในยุคดิจิทัลได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้คน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงไปส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ เอกชัย ที่สุขพันธ์ (2559) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับการเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัทธา จรรยาธรรม (2564) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัล พบว่า การบริหารสถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัลเป็นพฤติกรรมสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงแห่งยุคสมัยซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผนกำหนดกรอบและทิศทาง ควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แผนสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาควรมุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมและทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเอกชนควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้แบบ Active learning การสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นต้น โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคล 4) การคัดเลือกทรัพยากรมนุษย์ ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีทัศนคติที่เปิดรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของบุคลากรเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ 6) การวางแผนงบประมาณต้องครอบคลุมการจัดสรรทรัพยากรที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันและต้องมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนเงินงบประมาณด้านสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี และ 7) การสนับสนุนและใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการศึกษา ควรมีการจัดสรรอุปกรณ์ ดิจิทัลที่มีคุณภาพและพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของบุคลากรผู้เรียน และ การดำเนินงานของสถานศึกษา

รายการอ้างอิง

ทวีศักดิ์ อ่ำลา. (2551). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนที่เป็นนิติบุคคล*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นพพงษ์ บุญจิตรลาตุย์. (2557). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี : ตีรณสาร.

กัทธา จรรยาธรรม. (2564). *การบริหารสถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาวิดา ธารศรีสุทธิ. (2552). *ทฤษฎีการบริหารการศึกษาและการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: กิจพานิชย์.

สมกิต บุญยะโพธิ์. (2555). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามสู่ความเป็นเลิศ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เอกชัย ที่สุขพันธ์. (2558). *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

Cronbach, Lee J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. New York: McGraw-Hill.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp.607-610.